

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Binnenhof 4
Den Haag

Directie Integratie Europa

Bezuidenhoutseweg 67
2594 AC Den Haag
Postbus 20061
Nederland
www.minbuza.nl

Contactpersoon

Joop Nijssen

T 070-3484858

F 070-3486381

joop.nijssen@minbuza.nl

Onze Referentie

DIE-1364/11

Bijlage(n)

Fichedocument

Datum 31 oktober 2011

Betreft Informatievoorziening over nieuwe Commissievoorstellen

Overeenkomstig de bestaande afspraken heb ik de eer u hierbij vier fiches aan te bieden die werden opgesteld door de werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen (BNC).

Fiche 1 : mededeling EU-beleid en vrijwilligersbeleid

Fiche 2 : mededeling stappenplan voor efficiënt hulpbronnengebruik in Europa

Fiche 3 : mededeling partnerschappen in onderzoek en innovatie

Fiche 4 : mededeling bijvangst walvisachtigen

De Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,

Ben Knapen

Fiche 1: mededeling EU-beleid en vrijwilligersbeleid

1. Algemene gegevens

Titel voorstel

Mededeling over EU-beleid en vrijwilligerswerk: erkenning en bevordering van grensoverschrijdend vrijwilligerswerk in de EU

Datum Commissiedocument

20 september 2011

Nr. Commissiedocument

COM(2011) 568 definitief

Pre-lex

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0568:FIN:NL:PDF>

Nr. impact assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board

Niet van toepassing.

Behandelingstraject Raad

IZ

Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

2. Essentie voorstel

De Europese Commissie ziet in vrijwilligerswerk¹ een uiting van solidariteit, en een middel om te komen tot integratie, grotere arbeidsparticipatie (opdoen en erkenning van vaardigheden) en betere aanpassing aan de arbeidsmarkt. Daarnaast stelt de commissie dat vrijwilligerswerk bijdraagt aan centrale doelstellingen van de EU, zoals sociale integratie, werkgelegenheid, onderwijs, ontwikkeling van vaardigheden en burgerschap.

De actieve betrokkenheid van de Europese Unie bij kwesties in verband met vrijwilligerswerk levert aanwijsbare voordelen op. Dat is vooral duidelijk bij het grensoverschrijdend vrijwilligerswerk en de mobiliteit van vrijwilligers in de Europese Unie. De Europese Unie ziet zichzelf als mogelijke katalysator voor beleidsontwikkeling op het gebied van vrijwilligerswerk, en meer specifiek het grensoverschrijdend vrijwilligerswerk, in de komende jaren.

---

¹ In deze Mededeling verstaat de Commissie onder vrijwilligerswerk alle typen vrijwillige activiteit, formeel of informeel. Vrijwilligers werken uit vrije wil, uit eigen keuze en eigen beweegredenen en zonder financiële voordelen na te streven. Het is één van de manieren waarop individuele burgers en verenigingen menselijke, sociale of milieuproblemen en behoeften kunnen identificeren en aanpakken.

De Commissie onderscheidt verschillende domeinen voor Europees beleid en vrijwilligerswerk:

- a. mogelijkheden voor EU-financiering van vrijwilligerswerk;
- b. maatschappelijke dimensie van vrijwilligerswerk:
  - vrijwilligerswerk als een uiting van Europees burgerschap;
  - vrijwilligers zijn een bindende factor in de samenleving;
- c. onderwijs en vrijwilligerswerk;
- d. jeugd en vrijwilligerswerk;
- e. sport en vrijwilligerswerk;
- f. vrijwilligerswerk als een uiting van maatschappelijk verantwoord ondernemen;
- g. betrekkingen van de EU met derde landen en vrijwilligerswerk:
  - bevordering van de mobiliteit van vrijwilligers uit derde landen in de EU;
  - humanitaire hulp en vrijwilligerswerk;
  - ontwikkelingsbeleid en vrijwilligerswerk

Per domein wordt aangegeven wat de Commissie op dit gebied heeft gedaan. Daarna schetst de Commissie globaal enkele voornemens voor de toekomst. De Commissie geeft daarnaast aan dat zij met alle betrokken partijen samenwerkt om ervoor te zorgen dat het Europees Jaar van het vrijwilligerswerk ook op de lange termijn een wezenlijk effect heeft.

3. Kondigt de Commissie maatregelen of concrete wet- en regelgeving aan voor de toekomst? Zo ja, hoe luidt dan het voorlopige Nederlandse oordeel over bevoegdheidsvaststelling, subsidiariteit en proportionaliteit en hoe schat Nederland de financiële gevolgen in, alsmede de gevolgen op het gebied van regeldruk en administratieve lasten?

Het merendeel van de maatregelen die de Commissie voorstelt is een follow-up voor de langere termijn van het Europees Jaar van het vrijwilligerswerk en sluit aan bij eerdere voorstellen van de Commissie of zijn een herhaling van eerdere voorstellen. Verder wil de Commissie de dialoog met de belanghebbende partijen op de verschillende beleidsterreinen in verband met vrijwilligerswerk voortzetten.

De aangekondigde maatregelen van de Commissie behelzen dat EU-financieringsprogramma's op verschillende beleidsterreinen meer gericht zullen worden op vrijwilligers en grensoverschrijdend vrijwilligerswerk. De Commissie wil het gemakkelijker maken voor EU-burgers en belanghebbenden een overzicht te krijgen van de verschillende financieringsprogramma's die door vrijwilligers en ten behoeve van vrijwilligerswerk benut kunnen worden.

Verder heeft de Commissie het voornemen een voorstel te doen betreffende de oprichting van een Europees Vrijwilligerskorps voor humanitaire hulpverlening in 2012. Dit voorstel is al in november 2010 aangekondigd; er is hier dus geen sprake van een nieuw voorstel. Nederland stelde zich toen positief op ten aanzien van een dergelijk korps mits het aanvullend is ten aanzien van andere bestaande bijdragen en het een toegevoegde waarde heeft. Dit is ook het huidige standpunt, dat nader bezien zal worden op het moment dat de Commissie komt met een concreet voorstel.

De Commissie is bereid verdere mogelijkheden te onderzoeken om de link tussen vrijwilligerswerk en gezondheid/welzijn te versterken, met name met het oog op de vergrijzing van de samenleving. Het achterliggende idee is dat oudere mensen die vrijwilligerswerk doen een betere gezondheid hebben en meer welbevinden dan mensen die geen vrijwilligerswerk doen. Afhankelijk van de concrete voorstellen van de Commissie zal Nederland een nader standpunt bepalen, waarbij voor Nederland het uitgangspunt geldt dat beleid zowel op het terrein van vrijwilligers als voor gezondheid en welzijn op nationaal niveau dienen te geschieden. Onderzoek naar de relatie tussen deze domeinen op Europees niveau kan daarbij een aanvulling zijn.

Op basis van de rapporten van de lidstaten over de tenuitvoerlegging van de aanbeveling betreffende de mobiliteit van jonge vrijwilligers in 2012 zal de Commissie voorstellen voor verdere ontwikkeling doen.

De Commissie zal eventueel voorstellen doen die specifiek gericht zijn op vrijwilligerswerk, in het kader van de werkgelegenheidsstrategie van de EU en de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting, en in de context van het initiatief "Nieuwe vaardigheden voor nieuwe banen" van de Commissie.

De Commissie werkt aan een voorstel voor een aanbeveling van de Raad betreffende de validering van niet-formeel leren (gestructureerde leeractiviteiten) en informeel leren (niet formeel geplande en ongestructureerde leeractiviteiten), met inbegrip van de erkenning van door vrijwilligerswerk verworven competenties. Het toekomstige "European Skills Passport" zal individuen de mogelijkheid geven de vaardigheden en competenties die zij door vrijwilligerswerk verwerven officieel vast te leggen. Vanuit OCW (DUO) wordt de vertaling hiervan voorbereid.

De Commissie zal ervoor zorgen dat het komende Europees Jaar van de burgers (2013) een passende vrijwilligerswerkdimensie omvat, die met name grensoverschrijdend vrijwilligerswerk bevordert.

Hier geldt dat Nederland de voorstellen van de Europese Commissie afwacht. Nu is al wel te zeggen dat als er onnodige belemmeringen zijn, deze dienen te worden weggenomen.

Verder komt de Commissie met een reeks aanbevelingen aan de lidstaten gericht op het geven van een impuls aan het vrijwilligerswerk door het creëren van een wettelijk kader, het doen van onderzoek en verzamelen van gegevens over vrijwilligerswerk, erkenning van verworven competenties en vaardigheden, wegnemen van obstakels die grensoverschrijdend vrijwilligerswerk belemmeren en om nationale regelingen voor vrijwilligerswerk ook open te stellen voor grensoverschrijdend vrijwilligerswerk.

Nederland wacht de voorstellen van de Commissie af, voordat een standpunt wordt ingenomen. Ook hier geldt dat als er onnodige belemmeringen worden weggenomen, Nederland hier positief op zal reageren.

Bevoegdheidsvaststelling

De mededeling van de Commissie beslaat een groot aantal beleidsterreinen van de EU. Te denken valt aan onderwijs, sport, humanitaire hulp en ontwikkelingssamenwerking. Nederland zal bij concrete voorstellen beoordelen of de EU bevoegd is om op te treden.

Subsidiariteit

De Commissie ziet zichzelf als mogelijke katalysator voor beleidsontwikkelingen op het gebied van vrijwilligerswerk. Deze beleidsontwikkelingen zouden volgens het subsidiariteitsbeginsel op het niveau van de lidstaten moeten plaats vinden. Het subsidiariteitsoordeel over de afzonderlijk aangekondigde maatregelen vindt plaats op het moment dat de commissie met concrete voorstellen komt.

Nederland kent, net als bijvoorbeeld het Verenigd Koninkrijk en de Scandinavische landen, geen nationale regelingen voor vrijwilligers als hoofdactiviteit. Sinds de invoering in Nederland van de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) in 2007, zijn de gemeenten primair verantwoordelijk voor vrijwilligersbeleid.

Proportionaliteit

Als de Commissie concrete voorstellen doet, zullen deze worden beoordeeld op de proportionaliteit. Nederland zal de Commissie vragen precies aan te geven wat het financieel beslag van de toekomstige voorstellen zal zijn. De huidige mededeling geeft nog geen inzicht in de financiële consequenties.

4. Nederlandse positie over de mededeling

Nederland is het met de Commissie eens dat vrijwilligerswerk een belangrijke rol speelt bij de sociale samenhang in de maatschappij en dat vrijwilligers op veel terreinen belangrijk werk doen. Het kabinet heeft het voornemen rond de jaarwisseling een beleidsbrief naar de Tweede Kamer te sturen waarin de visie op vrijwilligerswerk en mantelzorg wordt neergelegd.

Deze Mededeling laat zien dat ook de Europese Commissie het belang van vrijwilligerswerk onderschrijft.

De Commissie kondigt aan met voorstellen te zullen komen. Afhankelijk van de inhoud van de concrete voorstellen zal Nederland een nader standpunt innemen. Het uitgangspunt hierbij voor Nederland is dat beleid op het terrein van vrijwilligers in beginsel op nationaal niveau dient te geschieden.

Kennis en ervaring opgedaan in vrijwilligerswerk kan leiden tot vrijstelling in het onderwijs (dit ter beoordeling van het opleidingsinstituut) of als aanbeveling bij een sollicitatie. Nederland is van mening dat voor een gereguleerd beroep blijft gelden, dat kennis en ervaring die wettelijk noodzakelijk is voor een bepaald beroep, niet door vrijwilligerswerk kan worden opgedaan, tenzij het opleidingsinstituut daar de verantwoording voor neemt.

De voorstellen van de Commissie om meer bekendheid te geven aan financieringsmogelijkheden en deze meer te richten op grensoverschrijdend vrijwilligerswerk wordt in beginsel door Nederland

positief beoordeeld. Het gaat om bestaande mogelijkheden waarbij een specifiek aandachtspunt – namelijk vrijwilligers- aan wordt toegevoegd.

Het lijkt erop dat de Commissie graag zou zien dat de nationale systemen op elkaar worden afgestemd, om zo de uitwisseling van vrijwilligers voor een langere periode te vergemakkelijken. Het is belangrijk op te merken dat Nederland een onderscheid maakt tussen vrijwilligerswerk als bijactiviteit en vrijwilligerswerk als hoofdactiviteit. Nederland staat positief tegenover vrijwilligerswerk als bijactiviteit en acht dit van belang, ook voor jongeren. Voor vrijwilligerswerk als hoofdactiviteit kent Nederland geen stelsel.

Fiche 2: mededeling stappenplan voor efficiënt hulpbronnengebruik in Europa

1. Algemene gegevens

Titel voorstel

Mededeling 'Stappenplan voor efficiënt hulpbronnengebruik in Europa'

Datum Commissiedocument

20 september 2011

Nr. Commissiedocument

COM (2011)571

Prelex

http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=en&DosId=200837

Nr. impact-assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board

SEC(2011)1067

Eerstverantwoordelijke ministerie

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Behandelingstraject Raad

Het voorzitterschap beoogt conclusies over de mededeling aan te nemen tijdens de Milieuraad in december 2011. Het stappenplan (ook Routekaart of *Roadmap* genoemd) is een product van de Commissie. Uit het stappenplan vloeien wel concrete voorstellen voor wet- en regelgeving voort. Deze zullen via de gewone wetgevingsprocedure worden behandeld. Over deze voorstellen wordt de Kamer separaat geïnformeerd.

2. Essentie voorstel

Het stappenplan is één van de initiatieven onder de EU2020 strategie voor groei en banen. Dit stappenplan stelt verschillende acties voor om efficiënter om te gaan met onze hulpbronnen. Onder hulpbronnen worden zowel ruwe grondstoffen (zoals metalen, fossiele en biotische brandstoffen) als land, water en biodiversiteit verstaan. De mededeling bevat stappen die moeten leiden tot een zodanige vergroening van de economie dat met minder grondstoffen en lagere milieudruk hoogwaardige producten worden geproduceerd. Het gaat daarbij onder meer om duurzaam produceren en consumeren, afval ombuigen naar grondstof, het wegnemen van subsidies die een nadelig milieueffect opleveren zonder dat daar evenredige positieve effecten elders in de samenleving tegenover staan en het internaliseren van milieukosten in de prijzen. De mededeling stelt mijlpalen voor die het karakter hebben van richtinggevende doelen op middellange termijn (afhankelijk van het onderwerp 2015 of 2020), en formuleert daarnaast acties voor de Commissie en de Lidstaten.

Het document bestrijkt een zeer breed terrein en stelt daarom een geïntegreerde benadering voor. Er komen stappen aan de orde gericht op economische sectoren zoals de bouw, de voedselproductie en het vervoer, op verschillende maatschappelijke partijen (consumenten en producenten, wetenschap en onderzoek) en op milieucompartmenten (water, bodem, lucht, biodiversiteit en ecosystemen).

De mededeling stelt voor om de voortgang op het gebied van de belangrijkste mijlpalen en acties te verankeren in het Europees Semester in het kader van de Europa 2020 strategie voor groei en banen. Onder 'Europees semester' wordt het tijdvak verstaan – ruwweg de eerste helft van elk kalenderjaar – waarin op Europees niveau een intensieve coördinatie plaatsvindt van het economische en budgettaire beleid van de Lidstaten. In die periode wordt de Annual Growth Strategy gepresenteerd en de Nationale Hervormingsprogramma's (NHP's) onder de Europa 2020 Strategie besproken. Daarnaast worden ook de Stabiliteits- en Convergentieprogramma's (SGP's) onder het SGP besproken.

3. Bevoegdheidsvaststelling en subsidiariteits- en proportionaliteitsoordeel

a) Bevoegdheid:

De EU kent een gedeelde bevoegdheid met de lidstaten op het gebied van milieu. Op grond van o.a. artikel 192 VWEU is de EU bevoegd maatregelen te nemen op dit gebied.

b) Functionele toets

Subsidiariteit

Nederland beoordeelt de subsidiariteit in beginsel positief. Vanwege grensoverschrijdende effecten (gelijk speelveld) en mogelijke schaalvoordelen van het duurzame gebruik van hulpbronnen is een overkoepelende strategie voor efficiënt gebruik van hulpbronnen wenselijk. Deze vindt zijn uitwerking vervolgens in een hele reeks van stappenplannen en voorstellen op het gebied van transport, energie en landbouw. Bij concrete uitwerking zal per onderdeel de subsidiariteit nader worden bezien. Het stappenplan stelt zowel maatregelen voor die de Commissie zal nemen, als maatregelen die Lidstaten, afzonderlijk of samen met de Commissie, zullen nemen. De voorgestelde rolverdeling lijkt Nederland redelijk.

Proportionaliteit

Concrete wetgevingsvoorstellen van de Commissie zullen te zijner tijd kritisch op proportionaliteit worden beoordeeld. Hierbij is voor Nederland in het bijzonder van belang dat lidstaten ruimte krijgen om zo veel mogelijk zelf te kunnen bepalen welke middelen het meest doeltreffend zijn om de doelstellingen te behalen. Op die manier kan optimaal rekening worden gehouden met de uiteenlopende karakters van de economieën in de lidstaten.

c) financiële consequenties

Deze mededeling heeft op zichzelf geen financiële consequenties voor de EU-begroting of de lidstaten. De verdere uitwerking van de mededeling kan in de toekomst echter wel tot voorstellen leiden, die financiële gevolgen hebben voor de begrotingen van de lidstaten of voor burgers en bedrijven. Deze zullen te zijner tijd door Nederland worden beoordeeld. Randvoorwaarde voor Nederland is dat de voorstellen haalbaar, betaalbaar, kosteneffectief en arm aan regeldruk zijn. Uitgangspunt is voorts dat eventuele budgettaire gevolgen zullen worden ingepast op de begroting

van de beleidsverantwoordelijke departementen. Onvoorziene stijgingen van regeldruk dienen te worden gecompenseerd door het beleidsverantwoordelijke departement, waarbij compensaties zoveel mogelijk dienen te geschieden binnen het domein waarin de tegenvaller plaatsvindt.

4. Nederlandse positie

Algemeen

Nederland steunt de analyse in het stappenplan dat het slim, duurzaam en efficiënt omgaan met de natuurlijke hulpbronnen een noodzaak is voor welvaart op lange termijn. Naast noodzaak en bedreigingen ziet Nederland vooral ook kansen voor de transformatie naar een groene economie met een markt voor duurzame producten. Efficiënt gebruik van grondstoffen wordt een concurrentiefactor. Bedrijven die efficiënt met grondstoffen omgaan versterken bij stijgende grondstofprijzen hun concurrentiepositie. Bedrijven zoeken naar synergie-effecten van leveringszekerheid van grondstoffen met afspraken over verduurzaming. Het bedrijfsleven in Nederland neemt ook heel duidelijk de leiding met deze trends (bijvoorbeeld de Nederlandse voedselsector die binnen 10 jaar alleen duurzame grondstoffen wil gebruiken). Het streven naar een groene economie met actieve en innoverende rol van het bedrijfsleven heeft het Kabinet o.a. tot uitdrukking gebracht in de Grondstoffennotitie, de Bedrijfslevenbrief, de Duurzaamheidsagenda en zal aan de orde komen in de praktische agenda voor prioritaire internationale publieke goederen die binnenkort zal verschijnen. Nederland vraagt daarom in Europees kader ook aandacht voor een actieve rol van het bedrijfsleven.

Voor het bereiken van een transformatie van de economie moet nu actie worden ondernomen. Er is een systeemverandering nodig in alle sectoren. De transitie moet goed aangestuurd en begeleid worden, beleid moet coherent zijn onder meer met ontwikkelingsdoelen en alle maatschappelijke actoren, met name het bedrijfsleven, krijgen een actieve rol aansluitend op belangrijke initiatieven die al in gang gezet zijn. Innovaties zijn van groot belang om een duurzame productie en consumptie te bereiken, inclusief een duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen wereldwijd.

Nederland onderschrijft dat daarvoor barrières moeten worden overwonnen, en stimulansen voor de juiste keuzes moeten worden ingezet, zowel voor producenten als consumenten. Daarvoor is het noodzakelijk dat de prijzen ook de milieukosten van hulpbrongebruik reflecteren. Verder wil Nederland samen met het bedrijfsleven onderzoek bevorderen om de leemten in kennis over duurzame alternatieven op te vullen. Nederland wil dit op een zodanige manier vormgeven dat het ten goede komt aan de concurrentiekracht van Nederland in Europa en de wereld, en van de EU als geheel.

Integratie van beleid

De transitie naar een economie die efficiënt omgaat met hulpbronnen vergt een breed scala aan beleidsinstrumenten, die zodanig worden ingezet dat ze elkaar versterken. De Commissie streeft daarom naar het mobiliseren van alle betrokken partijen, zodat beleid, financiering, onderzoek en innovatie elkaar versterken. Nederland is echter van mening dat er meer nodig is dan overheidsmaatregelen die maatschappelijke partijen in de goede richting sturen. Nederland volgt

een benadering waarbij de overheid innovatieve en duurzame initiatieven uit het bedrijfsleven, wetenschap en ngo's faciliteert en ondersteunt. Het topsectorbeleid, zoals weergegeven in de bedrijfslevenbrief, waarin bedrijfsleven, onderzoeksorganisaties en overheden samenwerken in partnerschappen, is hiervan een goed voorbeeld. Nederland zal ook in de EU pleiten voor een actieve ondersteuning aan dergelijke initiatieven van bedrijven en maatschappelijk middenveld. De plannen van de Commissie om diverse partijen bij elkaar te brengen, bijvoorbeeld in een EU Resource Efficiency Platform, is een goede zaak. Nederland vindt het daarbij belangrijk te erkennen dat het bedrijfsleven eerstverantwoordelijke is bij het verzekeren van de voorzieningszekerheid en duurzaamheid van natuurlijke hulpbronnen. Het is belangrijk ervoor te zorgen dat zo'n platform niet wordt gedomineerd door partijen met gevestigde belangen, omdat er dan geen transitie op gang komt. Ook belangrijk is dat een langetermijnvisie wordt geformuleerd en dat deze visie wordt gebruikt om een veranderings- of versnellingsagenda te formuleren. Nederland zal deze uitgangspunten bij de vorming van het Platform naar voren brengen. Ook met publiek-private partnerschappen heeft Nederland goede ervaringen (bijvoorbeeld het Initiatief Duurzame Handel, IDH). De regering zal bezien hoe het werkveld van IDH verbreed kan worden naar Europees niveau.

Internationale architectuur

In het stappenplan is de mondiale dimensie onvoldoende verwerkt; deze vormt geen integraal onderdeel van de verschillende mijlpalen en acties. Over aanpassing van de internationale architectuur voor duurzame ontwikkeling zijn de afgelopen jaren talrijke opties besproken die echter beperkt uitzicht bieden op bindende afspraken over doelen en wederzijdse verantwoording. Nederland ziet vooral heil in versterking van bestaande structuren, organisaties en programma's die het mogelijk maken dat uitwisseling van goede beleidservaringen en monitoring van voortgang in de richting van duurzame ontwikkeling verbeteren. Nederland is van mening dat de effectiviteit van het internationaal bestuur moet en kan worden vergroot, zeker als het gaat om internationale publieke goederen, zoals een stabiel klimaat en voedselzekerheid voor iedereen. Daarbinnen dient aandacht te zijn voor versterking van de ontwikkelingsdimensie van dergelijke internationale publieke goederen. De regering zal hierover binnenkort een praktische agenda presenteren.

Rio + 20 en andere multilaterale kaders

Omdat veel grondstoffen vrij verhandeld worden over de wereld en de milieudruk vaak elders in de keten neerslaat, wil de Commissie hulpbronnen efficiëntie ook mondiaal agenderen, onder andere in het kader van de komende Rio+ 20 conferentie (juni 2012). Twee zaken staan op deze conferentie centraal: groene economie (ter bevordering van duurzame ontwikkeling en armoedebestrijding) en internationaal milieu- en duurzaamheidsbestuur. Ook de verduurzaming van grondstoffenketens is van groot belang in het kader van voorzieningszekerheid op (middel)lange termijn en het bereiken van ontwikkelingsdoelstellingen. Nederland hecht belang aan versterking van de huidige rol van UNEP en meent dat UNEP een centrale rol kan spelen bij de verbetering van de samenhang tussen de internationale milieuverdragen. Daarnaast is voor UNEP een rol weggelegd bij het realiseren van de doelen voor duurzame ontwikkeling. Nederland steunt het idee van de oprichting van een Council on Sustainable Development, die rechtstreeks onder de Algemene Vergadering van de VN valt.

Nederland is ten slotte van mening dat ook andere multilaterale kaders kunnen worden benut, zoals de CBD, WTO, VN klimaatverdrag en chemische verdragen.

Marktprikkels

Verschuiving van belastingen van arbeid naar energie en grondstoffen beloont gewenst gedrag terwijl vervuilers meer gaan betalen. Dat principe steunt Nederland van harte. Uiteraard moet daarbij rekening gehouden worden met de noodzaak voor een robuuste belastingopbrengst. Nederland kent momenteel circa 14% belastingen met een milieugrondslag. Nederland behoort hiermee tot een kopgroep van landen met een hoog percentage aan milieubelastingen. Nederland zou het toejuichen als ook andere lidstaten in het kader van de Energiebelastingrichtlijn meer groene belastingen invoeren, zowel ten behoeve van de verduurzaming van de economie, als voor de creatie van een gelijk speelveld voor bedrijven en burgers. Nederland is tegen streefwaarden voor belastingen met een milieugrondslag. Dit moet geen doel op zich worden. Nederland is verheugd dat het stappenplan ingaat op vergroening van belastingen, maar ziet ook graag andere mogelijkheden genoemd voor het internaliseren van externe kosten, bijvoorbeeld het toewerken naar reële prijzen voor water, en een juiste toepassing van beprijzing van emissierechten.

Nederland is in beginsel voor het afschaffen van milieuschadelijke of milieuonvriendelijke subsidies (Environmentally Harmful Subsidies). Echter, veel van deze subsidies zijn in het leven geroepen voor doelen die niet (primair) op milieu zijn gericht. Een afweging per geval moet de mogelijkheid open laten om die andere doelen te laten prevaleren boven een ongewenst milieueffect. Het is een goed idee om een plan en een tijdsplanning op te stellen voor de uitfasering, mits er een eenduidig kader is voor wat er verstaan wordt onder "milieuschadelijke subsidies". Het is belangrijk om op Europees niveau de discussie te voeren over deze definitie - deze moet niet zo breed worden dat ze onbruikbaar is. De definitie die de OESO hanteert kan daarbij behulpzaam zijn. Voorts is Nederland van mening dat ook milieuschadelijke subsidies in het EU-beleid moeten worden geadresseerd.

Een andere belangrijke marktprikkel waarnaar in het stappenplan meerdere malen wordt verwezen is toepassing van het instrument Duurzaam Inkopen. Nederland deelt de mening dat dit instrument een belangrijke bijdrage kan leveren in het stimuleren van de markt om zich te verduurzamen. Daarbij moet er wel voor worden gewaakt dat de focus ligt op die producten die de grootste milieupact hebben en waar de overheid een belangrijke marktpartij is. Verder moeten de Europese criteria voor duurzaam inkopen ambitieus zijn en zodanig worden geformuleerd dat ze innovatie stimuleren. Op dit moment is dit nog niet het geval.

Onderzoek en innovatie

De transitie naar een hulpbronnen efficiënte economie vergt wetenschappelijke doorbraken en het op de markt brengen van nieuwe technologieën, waarmee behoeften op zodanige wijze worden vormgegeven dat het milieu wordt ontzien. Nederland is van mening dat de focus voor de inzet van private en publieke middelen voor onderzoek naar en ontwikkeling van efficiënt hulpbronnengebruik zo veel mogelijk zouden moeten gaan naar de gemeenschappelijk geïdentificeerde uitdagingen. De grootste uitdagingen hierbij liggen op het terrein van

hernieuwbare energie (tegengaan klimaatverandering en bevordering voorzieningszekerheid) en de productie van biotische grondstoffen op duurzame wijze.

Nederland verwelkomt de initiatieven van de Commissie voor concretere samenwerking tussen private en publieke stakeholders. Echter, waar het gaat om gemeenschappelijke programmering van onderzoek moet het voortouw wel bij de lidstaten blijven liggen. Nederland is ervan overtuigd dat de hindernissen voor eco-innovatie moeten worden aangepakt op een gecoördineerde, actiegerichte manier. Een beleid alleen gericht op het stimuleren van de vraag naar eco-innovatie (vooral door bron- en milieukwaliteitsbeleid) is niet voldoende, ook het genereren van meer aanbod van nieuwe technieken en processen moet bevorderd worden. Bovendien zal een dergelijk initiatief acties moeten bevatten om de private sector te stimuleren, in het bijzonder het MKB, bij het ontwikkelen en oppakken van nieuwe technologische en niet-technologische benaderingen voor grondstoffenefficiëntie.

De Commissie geeft aan dat zij Europese Innovatiepartnerschappen zal ontwikkelen op het gebied van bijvoorbeeld, water, grondstoffen, duurzame landbouw, om de doelstellingen rond hulpbronnen te bewerkstelligen. Op dit moment is er sprake van een innovatiepartnerschap op proef, "Actief en Gezond Ouder worden". Nederland steunt het principe van Europese Innovatiepartnerschappen maar kan eventuele nieuwe partnerschappen alleen ondersteunen indien zij daadwerkelijk bijdragen aan stroomlijning én reductie van thema's en instrumenten.

Afval als grondstof

De ambitieuze plannen van de Commissie op het gebied van afvalverwerking en zoveel mogelijk inzetten van afval als grondstof sluiten goed aan bij Nederlands beleid. Nederland is immers een van de voorlopers in de EU als het gaat om recyclingpercentages (80%).

Het Kabinet wil graag dat er Europese minimumstandaards voor afvalverwerking komen. Daarnaast is voor dit Kabinet het wegnemen van belemmeringen in de wetgeving (bijvoorbeeld voor de bedrijven) een belangrijk punt.

Nederland zal bij de inzet met betrekking tot *zero waste* en minimumpercentages van gerecycleerd materiaal aandringen op het belang van maatwerk. Dus geen generieke doelen en wetgeving, maar steeds kijken naar impact, haalbaarheid en betaalbaarheid.

Water, bodem en lucht

Het kabinet staat achter de geformuleerde mijlpalen voor het beheer van essentiële hulpbronnen als water, bodem, lucht en biodiversiteit. De mijlpaal voor biodiversiteit komt overeen met de tekst van de reeds gepubliceerde Biodiversiteitsstrategie. Regelgeving betreffende luchtkwaliteit zal in een apart traject worden herzien door de Commissie, de Kamer zal daarover separaat worden geïnformeerd. Het stappenplan formuleert hiervoor geen nieuwe voorstellen. De mijlpaal voor water blijft binnen de kaders van de Kaderrichtlijn Water. Vooral voor wat betreft het onderwerp bodem is het kabinet van mening dat goed moet worden gekeken naar de verdeling van bevoegdheden. Europees beleid moet volgen uit een toegevoegde waarde van optreden op Europees niveau. Voor Nederland is van belang dat nationaal een optimale keuzevrijheid blijft

bestaan ten aanzien van het ruimtegebruik. Het duurzaam benutten van het bodem- en watersysteem speelt daarin een voorname rol.

Voedsel

Het voorgestelde beleid voor efficiëntie bij de voedselproductie en consumptie via een ketenbenadering sluit in grote lijnen aan op het Nederlandse beleid t.a.v. duurzaamheid. Nederland juicht toe dat de Commissie voedselverspilling in de keten wil agenderen, maar wijst erop dat vermindering van verspilling niet voldoende is om de milieueffecten aan te pakken. Met het tegengaan van voedselverspilling kan slechts een klein deel van de impact worden verkleind. Dit houdt dus in dat milieueffecten die gepaard gaan met productie en consumptie van voedsel in zijn geheel zal moeten worden aangepakt, mede in samenhang met de milieueffecten van biomassa-productie.

Duurzaamheidscriteria voor cruciale voedselketens zijn interessant. Op Europees niveau werkt de *Round Table for Sustainable Consumption and Production* aan een gemeenschappelijke aanpak van duurzaamheidscriteria voor voedsel. Nederland vindt dat wanneer een dergelijke methode door de Commissie wordt ontwikkeld, deze een duidelijke toegevoegde waarde moet hebben voor Nederland, en bestaande initiatieven (zoals voornoemde *Round Table*) niet voor de voeten moet lopen.

Mobiliteit en transport

Het stappenplan stelt voor dat het vervoer efficiënter moet omgaan met hulpbronnen, bijvoorbeeld door minder energiegebruik, moderne infrastructuur en slimme logistieke systemen. De kwantitatieve doelen wijken echter af van het Witboek Transport en vergen nadere onderbouwing. Nederland kan zich eerder vinden in mijlpalen in termen van hogere beladingsgraden.

Verder is voor Nederland onduidelijk of aanvullend Europees financieel instrumentarium effectiever is dan voortzetting van het succesvolle bronbeleid, dat nog wel voor alle modaliteiten uitwerking behoeft. Eventuele voorstellen op het gebied van internalisering van externe kosten in het vervoer moeten zo worden vormgegeven en getimed dat zij voor alle modaliteiten gelden en het gelijke speelveld niet verstoren.

Gebouwen

Nederland kan zich in het algemeen vinden in het streven naar gebouwen (nieuwbouw) met een energiegebruik dichtbij nul en een hoge materiaalefficiëntie. Via het stellen van doelen en voorbereiden van wetgeving worden energieneutrale gebouwen steeds meer vanuit de overheid gestimuleerd. Wat betreft de genoemde recyclingpercentages en het percentage van de voorraad dat gerenoveerd moet worden ziet Nederland graag maatwerk op basis van een goede analyse van kosten en baten.

Indicatoren

De Commissie is van plan de voortgang van de mijlpalen en acties te verankeren in het Europese semester in het kader van de EU 2020 strategie. Hierbij zal naast een hoofdindicator, die

materiaalgebruik tot uitdrukking brengt, gebruik worden gemaakt van een 'dashboard' van indicatoren, die het gebruik van land, water en CO₂-uitstoot tot uitdrukking brengen. Deze indicatoren zijn nog in ontwikkeling. Nederland kan deze aanpak ondersteunen, voor zover naast de reeds bestaande EU2020 doelstellingen geen nieuwe doelstellingen worden geformuleerd. Nederland vindt bovendien dat voornoemde indicatoren zoveel mogelijk moeten aansluiten bij bestaande indicatoren, en dat zij zo direct mogelijk gerelateerd moeten zijn aan het beoogde doel, namelijk een duurzaam grondstoffengebruik. Verlaging van de milieudruk is dus leidend. O.a. het CE-rapport "Nederland importland – landgebruik en emissies van grondstofstromen" (CE Delft, 2010) geeft inzicht in de milieudruk van het Nederlandse grondstoffengebruik over de gehele keten. Voor een gelijk speelveld is het wenselijk dat ook andere Lidstaten milieueffecten in ogenschouw nemen die bij winning en productie van hulpbronnen buiten de eigen landsgrenzen optreden. Een goed ontwerp en gebruik van indicatoren kan ertoe bijdragen dat deze invalshoek in Europa ook daadwerkelijk wordt gekozen en uitgewerkt.

Fiche 3: mededeling partnerschappen in onderzoek en innovatie

1. Algemene gegevens

Titel voorstel

Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's: Partnerschappen in onderzoek en innovatie

Datum Commissiedocument

21 september 2011

Nr. Commissiedocument

COM(2011) 572

Pre-lex

http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=en&DosId=200820

Nr. impact assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board

Niet opgesteld

Behandelingstraject Raad

Het voorzitterschap voorziet Raadsconclusies voor de Raad van Concurrentievermogen van 5-6 december 2011.

Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie in nauwe samenwerking met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

2. Essentie voorstel

De Europese Commissie roept met deze mededeling op tot meer en beter gebruik van partnerschappen om zo de nationale en Europese publieke en private middelen voor onderzoek en innovatie effectiever in te zetten om de grote maatschappelijke uitdagingen aan te pakken en de Europese concurrentiekracht te versterken. Partnerschappen bieden synergie-voordelen en minimaliseren fragmentatie en duplicatie van onderzoek. Daarom poogt de Commissie middels deze mededeling het concept van 'partnerschappen' een nadere invulling te geven. De mededeling noemt twee vormen van partnerschappen: publiek-publieke partnerschappen (P2P) en publiek-private partnerschappen (PPP).

Binnen het zevende kaderprogramma voor onderzoek en ontwikkeling (KP7) is reeds ervaring opgedaan met diverse partnerschapsformules: publiek-publieke partnerschappen voor onderzoek

via gezamenlijke programmeringsinitiatieven (GPI's), artikel 185-initiatieven² en ERA-net³ en publiek-private partnerschappen zoals gemeenschappelijke technologie-initiatieven (GTI's) en initiatieven in het kader van het herstelplan en de Europese industriële initiatieven (EII's) in het kader van het Strategic Energy Technology Plan (SET-plan).

In de mededeling doet de Commissie voorstellen om op basis van deze ervaringen te komen tot verbeterde vormen van partnerschap. In het algemeen merkt de Commissie op dat de partnerschappen een positief effect hebben gehad op het Europese onderzoekslandschap. Ze brachten schaalvoordelen en een grotere reikwijdte van onderzoek. De uitdagingen voor partnerschappen liggen volgens de Commissie met name op het vlak van bestuur, uitvoering/financiering en randvoorwaarden. Ook bestaat er behoefte aan een kader voor de ontwikkeling van solide en duurzame partnerschappen.

Bij de publicatie van haar mededeling inzake het vlaggenschipinitiatief voor de Innovatie Unie heeft de Commissie de zogenaamde Europese Innovatie-partnerschappen (EIP's) geïntroduceerd. Europese Innovatiepartnerschappen trachten onderzoek en innovatiebeleid te stroomlijnen ten behoeve van het vinden van oplossingen voor grote maatschappelijke uitdagingen. De Raad heeft in november 2010 een proefinitiatief op het terrein van 'actief en gezond ouder worden' gelanceerd. In de mededeling wordt verwezen naar een onlangs uitgevoerde evaluatie van dit proefinitiatief.

3. Kondigt de Commissie maatregelen of concrete wet- en regelgeving aan voor de toekomst? Zo ja, hoe luidt dan het voorlopige Nederlandse oordeel over bevoegdheidsvaststelling, subsidiariteit en proportionaliteit en hoe schat Nederland de financiële gevolgen in, alsmede de gevolgen op het gebied van gelddruk en administratieve lasten?

Het Commissievoorstel Horizon 2020 (opvolger van KP7), dat naar verwachting eind november gepubliceerd zal worden, zal voortbouwen op de in deze mededeling aangekondigde stappen en een rechtsgrond creëren voor toekomstige publiek-publieke en publiek-private partnerschappen inzake onderzoek en innovatie op EU-niveau. Het Horizon 2020-voorstel zal tevens gemeenschappelijke regels bevatten voor alle in het kader van Horizon 2020 ondersteunde initiatieven. Daarnaast geeft de Commissie aan een 'strategische oefening' te zullen organiseren en 'benchmarks' te zullen opstellen om de efficiency en doelmatigheid te beoordelen van de

---

² publiek-publieke samenwerking gericht op het bevorderen van onderlinge samenhang van onderzoeksprogrammering tussen lidstaten en de EU en juridisch vastgelegde gezamenlijke uitvoering van lidstaten en de EU. Financiering komt uit nationale programmagelden en uit KP7.

³ publiek-publieke samenwerking gericht op het bevorderen van de onderlinge samenhang tussen onderzoeksprogrammering van lidstaten en EU. ERA-netten kunnen zich richten op informatie-uitwisseling, afstemming van onderzoeksprioriteiten en/of gezamenlijke onderzoeksprogramma's en projecten. ERA-netten krijgen geld uit KP7 voor de coördinatiekosten.

tenuitvoerlegging van initiatieven waarbij partnerschapsconcepten en –instrumenten worden benut. Daarnaast stelt de Commissie concreet voor om ERA-net en ERA-net+⁴ te integreren.

De EU heeft een gedeelde bevoegdheid met de lidstaten op het gebied van onderzoek en technologische ontwikkeling. De uitoefening van de bevoegdheden van de EU belet de lidstaten niet hun eigen bevoegdheid uit te oefenen (artikel 4, lid 3 VWEU). In artikel 182 VWEU is voorzien in een specifieke grondslag voor de vaststelling van een meerjarenkaderprogramma op dit gebied waarin alle activiteiten van de Unie zijn opgenomen.

Subsidiariteits- en proportionaliteitsoordeel

Europese publiek-publieke en publiek-private partnerschappen dragen bij aan vermindering van fragmentatie van onderzoeksinspanningen op Europees niveau en het tegengaan van duplicatie. Een gezamenlijke aanpak om focus en bundeling van krachten binnen Europa te realiseren, versnippering van inspanningen te voorkomen en grensoverschrijdende samenwerking te stimuleren biedt meerwaarde. De stappen die de Commissie aankondigt, sluiten hierbij aan. Het Nederlandse oordeel over de subsidiariteit luidt positief. Definitieve voorstellen zullen bij de behandeling van het Horizon 2020 voorstel beoordeeld worden.

Nederland beoordeelt de proportionaliteit eveneens positief. De voorstellen van de Commissie sluiten aan bij het stimuleren van hoogwaardig onderzoek en hoogwaardige technologische ontwikkeling en gaan niet verder dan nodig.

Financiële gevolgen

De Commissie onderstreept het belang van meerjarige financiële verbintenissen. De mededeling heeft geen directe financiële gevolgen voor de nationale begroting. Lidstaten maken uiteindelijk zelf de afweging of ze vanuit nationale begrotingen een bijdrage willen leveren aan de partnerschappen. Bij de nieuwe voorgestelde acties zijn de financiële gevolgen dus afhankelijk van de invulling door de lidstaten zelf. Eventuele nationale financiële gevolgen dienen te worden ingepast binnen de begroting van de beleidsverantwoordelijke departementen conform de gangbare regels ten aanzien van budgetdiscipline.

Regeldruk en administratieve lasten

De mededeling bevat geen volwaardige verwijzing naar de reductie van administratieve lasten, hoewel dit vaak gezien wordt als een van de grootste obstakels voor deelnemers aan het Kaderprogramma. Nederland zal dan ook blijven pleiten voor aandacht voor het verminderen van administratieve lasten.

De mededeling bevat wel een concreet voorstel tot het integreren van ERA-net en ERA-net+. Deze integratie heeft in potentie een gunstig effect op de administratieve lasten, aangezien het landschap van instrumenten en de daaraan verbonden processen van aanvraag en verantwoording

---

⁴ ERA-net waarbij aanvullend budget uit KP7 middelen beschikbaar is voor de realisatie van het onderzoeksprogramma.

daardoor eenduidiger worden. In de praktijk zal echter moeten blijken of deze maatregelen ook daadwerkelijk leiden tot een vermindering van de lasten voor deelnemers.

Daarnaast ondersteunt Nederland het streven van de Commissie om voor publiek-private partnerschappen de administratieve lasten te verlagen door onder het Financieel Reglement een 'lichte' structuur van publieke EU-organen mogelijk te maken. Dit zorgt er voor dat publiek-private partnerschappen niet alle regels van reguliere EU-organen hoeven over te nemen en zodoende toegankelijker worden voor het bedrijfsleven. Nederland wil daarbij voorkomen dat de verschillende publiek-private partnerschappen voor wat betreft procedures teveel van elkaar afwijken, en stelt daarbij als voorwaarde dat het niet ten koste mag gaan van adequaat financieel beheer.

Voor wat betreft het harmoniseren en synchroniseren van administratieve processen van lidstaten die aan publiek-private partnerschappen deelnemen is Nederland, gezien de ervaringen in het huidige kaderprogramma, voorstander van een pragmatische benadering. Indien in de aanloopfase van een nieuwe publiek-private partnerschap blijkt dat harmonisatie en synchronisatie van nationale procedures niet ver genoeg gevorderd zijn, dient ook de mogelijkheid van een partnerschap waaraan alleen Commissie, bedrijven en kennisinstellingen deelnemen overwogen te worden. Lidstaten dragen dan niet rechtstreeks bij (maar middels de EU-begroting).

Onvoorziene regeldruk stijgingen dienen te worden gecompenseerd door het beleidsverantwoordelijke departement, waarbij compensaties zoveel mogelijk dienen te geschieden binnen het domein waarin de tegenvaller plaatsvindt.

De Mededeling wordt positief beoordeeld in het licht van de motie Ormel c.s. van 26 mei 2011 (Kamerstuk 32 502, nr. 8) omdat, afhankelijk van de uiteindelijke concrete voorstellen, in dit kader waarschijnlijk synergievoordelen kunnen worden bereikt in de vorm van een nationale besparing door efficiënter in Europees verband samen te werken.

4. Nederlandse positie over de mededeling

Publiek-publieke en publiek-private partnerschappen

Nederland ondersteunt het belang van Europese publiek-publieke en publiek-private partnerschappen. Zij dragen bij aan vermindering van fragmentatie van onderzoeksinspanningen op Europees niveau en gaan duplicatie van onderzoek tegen. Partnerschappen maken het mogelijk effectief maatschappelijke uitdagingen aan te pakken en de concurrentiepositie en kennisbasis van de EU te versterken.

Nederland is van mening dat in het volgende Meerjarig Financieel Kader een steviger accent moet liggen op onderzoek en innovatie. Bij de Europese ambities passen, binnen een sober budgettair kader, adequate middelen. Daarbinnen zijn volgens Nederland extra investeringennodig voor grensoverschrijdende publiek-publieke en publiek-private samenwerking op thema's met een grote maatschappelijke en/of economische impact. Europese publiek-publieke en publiek-private

partnerschappen zijn belangrijke instrumenten voor de topsectoren om aan te kunnen sluiten bij internationale kennis- en innovatieclusters.

Het kabinet is voorstander van een onderzoek- en innovatielandschap waarbij sprake is van een overzichtelijk en toegankelijk geheel aan instrumenten voor de gebruiker. Hiervoor is stroomlijning en reductie van het aantal instrumenten nodig. Instrumenten die veel op elkaar lijken zouden volgens Nederland gecombineerd kunnen worden in één overkoepelend programma. In de mededeling zet de Commissie hier eerste stappen, door het integreren van ERA-net en ERA-net+. Bovendien wil het kabinet dat de thema's van de verschillende instrumenten zoveel mogelijk op elkaar afgestemd worden. Het aantal thema's moet beperkt zijn, terwijl er voldoende flexibiliteit blijft om op nieuwe uitdagingen in te springen.

Nederland vindt publiek-private samenwerking zeer belangrijk. Met betrekking tot partnerschappen waar naast de Commissie en bedrijven ook lidstaten een bijdrage leveren, is echter in het verleden gebleken dat het complex is om procedures en beleid van lidstaten en Commissie goed op elkaar af te stemmen. Daarnaast wil Nederland bij nieuwe partnerschappen ook de mogelijkheden verkennen voor een samenwerking waaraan enkel Commissie, bedrijven en kennisinstellingen een bijdrage leveren.

Europese Innovatiepartnerschappen (EIP's)

Met betrekking tot de Europese Innovatiepartnerschappen is Nederland van mening dat deze een bijdrage moeten leveren aan de vermindering van fragmentatie van onderzoeksinspanningen op Europees niveau en het tegengaan van duplicatie. Ze kunnen bovendien bijdragen aan een reductie van het aantal instrumenten op Europees niveau. Nederland is van mening dat het aanpakken van maatschappelijke uitdagingen hand in hand moet gaan met het versterken van de concurrentiekracht. Het is daarbij van belang een integrale aanpak met betrokkenheid van alle belanghebbenden te hanteren.

Het proefinitiatief 'actief en gezond ouder worden' zit nog in de opstartfase. Analyse van de tot dusver toegepaste processen van het proefinitiatief laten echter nog onvoldoende zien dat een EIP daadwerkelijk bij zal dragen aan vermindering van fragmentatie van onderzoeksinspanningen op Europees niveau en het tegengaan van duplicatie. Ook is nog onduidelijk of een EIP in staat is de gewenste stroomlijning tot stand te brengen. Nederland zal daarom kritisch blijven kijken naar de ontwikkeling van toekomstige EIP's en acht het van belang dat de EIP's en de thema's waaraan deze verbonden zijn duidelijk terugkomen in het voorstel van de Commissie voor Horizon 2020.

Fiche 4: mededeling bijvangst walvisachtigen

1. Algemene gegevens

Titel voorstel

Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad betreffende de tenuitvoerlegging van een aantal bepalingen van Verordening (EG) nr. 812/2004 van de Raad tot vaststelling van maatregelen betreffende de bijvangsten van walvisachtigen bij de visserij en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 88/98

Datum Commissiedocument

21 september 2011

Nr. Commissiedocument

COM(2011) 578

Pre-lex

http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=nl&DosId=200831

Nr. impact assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board

n.v.t.

Behandelingstraject Raad

onbekend

Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

2. Essentie voorstel

De mededeling geeft een samenvatting van de jaarverslagen van de lidstaten en gegevens over 2007-2009 in het kader van verordening EU 812/2004 ter voorkoming van en het rapporteren over bijvangsten van walvisachtigen⁵ in de visserij.

De Commissie concludeert dat

- 1) Er in de EU te weinig bemonstering is geweest;
- 2) De voorgeschreven bepalingen voor akoestische afschrikmiddelen niet effectief zijn;
- 3) De rapportages van de lidstaten veel verschilden. Gelukkig heeft een aantal lidstaten, waaronder Nederland, het formaat van ICES overgenomen.
- 4) De meeste lidstaten hebben aan hun verplichtingen voor waarnemers aan boord voldaan. Echter, vanwege de restricties die de verordening oplegt zijn er gerede twijfels aan de effectiviteit van deze maatregel, onder andere vanwege de veranderde verspreiding van bruinvissen. Er

---

⁵ De populatie van de belangrijkste walvisachtigen die vallen onder Verordening nr. 812/2004 bestaat uit: bruinvissen, gewone dolfijnen, gestreepte dolfijnen en tuimelaars.

worden dan ook weinig bijvangsten gerapporteerd. Desondanks heeft de Commissie voldoende aanwijzingen om te concluderen dat er nog steeds veel walvisachtigen worden bijgevangen. Aanscherping van maatregelen worden voorzien voor de nieuwe technische maatregelen verordening. De onderhavige verordening wordt dan ingetrokken.

3. Kondigt de Commissie maatregelen of concrete wet- en regelgeving aan voor de toekomst? Zo ja, hoe luidt dan het voorlopige Nederlandse oordeel over bevoegdheidsvaststelling, subsidiariteit en proportionaliteit en hoe schat Nederland de financiële gevolgen in, alsmede de gevolgen op het gebied van regeldruk en administratieve lasten?

Bevoegdheidsvaststelling: op grond van artikel 3 VWEU is de Unie exclusief bevoegd op het gebied van de instandhouding van de biologische rijkdommen van de zee in het kader van het gemeenschappelijk visserijbeleid.

Subsidiariteitsoordeel:

Het subsidiariteitsoordeel is niet van toepassing aangezien het visserijbeleid een exclusieve bevoegdheid betreft van de Unie.

Proportionaliteit, financiële consequenties, regeldruk en administratieve lasten: Dit kan pas goed beoordeeld worden wanneer de Commissie met de nieuwe technische maatregelen of datacollectie komt. De maatregelen zullen in het kader van de hervorming van het gemeenschappelijk visserijbeleid te zijner tijd verwerkt worden in de nieuwe technische maatregelen verordening (2013 of 2014).

4. Nederlandse positie over de mededeling

Nederland onderschrijft de conclusies van de Commissie ten aanzien van de effectiviteit van de verordening. Nederland heeft in het verleden ook al aangedrongen op aanpassing van de regelgeving om de bepalingen ten aanzien van het gebruik van pingers en waarnemers aan boord meer effectief te maken. Nederland voldoet aan de verplichtingen die vloeien uit de uitvoering van de verordening EU 812/2004. Daarnaast werkt Nederland momenteel aan een integraal bruinvisbeschermingsplan aangezien er nog steeds veel strandingen van bruinvissen op de Nederlandse stranden zijn.